

и в оригинал. Преди около 30 години проф. Ахаронян лично донесе мармурно копие на Яворовия бюст, който беше монтиран на Яворова поляна на Витоша, над бившата хижа „Фонфон“. Уви, без надзор, бюстът не издържа на някои хулигански набези. Известно е още, че бюстът на Яворов в Борисовата градина също беше краден два пъти заради бронза и двата пъти беше възстановен от арменци.

Разбираемо е, че името на Пейо Яворов става световноизвестно благодарение на преводите на творбите му на много езици. Но изследователите на литературното му творчество въобще пропускат факта, че за първи път негова творба е преведена тъкмо на (западно)арменски език. Това е елегията „Арменци“, появила се само година-две след публикуването на оригинала. Преводът е на Армен Севан. Преводи са правили още известният пловдивски адвокат Степан Хиндлиян, учителят Харутюн Бохосян и други. Въобще през първата половина на миналия век се появяват няколко арменски преводи на това знаменито и емблематично стихотворение, дело на учители и журналисти. Тези преводи, общо взето, са твърде точни, скруполюзни, но за съжаление твърде скромни откъм поетически достойнства. По-късно, през втората половина на века, в Армения най-добрите ѝ поети започнаха да превеждат Яворовото творчество на източноарменски език. Появиха се преводи не само на „Арменци“, но и от цялостното творчество на поета, направени с любов и вдъхновение от Силва Капутикян, Хамо Сахян, Геворг Емин, Арамаис Сахакян и други. През 1992 г. там се появи сборникът „Амвбховану хедкеров“ (Подир сенките на облаците), който съдържа 94 стихотворения, в това число и пет превода на „Арменци“, един от друг по-добри. (Тук е и моето скромно участие с подстрочен превод на повече от 60 стихотворения.) Прави впечатление, че мнозина от преводачите са съумели да постигнат почти равностойно не само духа, но до голяма степен и музикалния звукопис на Яворовата поетика. Това се чувства особено в трудната за превод поема „Калиопа“, направен повече от успешно от малко известния поет А. Тарян.

В Академичния драматичен театър на Армения няколко сезона се игра с голям успех трагедията на Яворов „В полите на Витоша“, а Арменският любителски театър „Сундукян“ към Сдружение „Ереван“ – София постави „Когато гръм удари“ под режисурата на Лиляна Скарлатова. Ще напомня, че видният писател Агоп Мелконян посвети своя талантлив драматичен диалог „Видение“ на двете жени в живота на Яворов – Мина и Лора. Диалогът още се изпълнява из страната от артистки на същия театър. Рядко минава културно събитие сред българските арменци, на което да не прозвучи елегията „Арменци“, изпълнена от ученици или майстори на рецитацията. До сцената на скромния салон на Арменския